

ŽELEZNIČAR

GLASILO SLOVENSkih ŽELEZNIŠKIH NASTAVLJENCEV

UREDNIŠTVO
se nahaja v Trstu ulica Boschetto 5,
Telefon 1570.
UPRAVNIŠTVO
Dunaj V. — Zentagasse 5.

Izhaja v Trstu 1 in 15 vsaki mesec
Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.
ooo Rokopisi se ne vračajo. ooo

Naročnina:
za celo leto . . . . . 4.40 K
za pol leta . . . . . 2.20 K
za četrto leta . . . . . 1.10 K
Posamezna številka 18 vin.

Prepovedan uvoz argentinskega mesa.

Pritisk vedno rastoče draginje na široke sloje delavnega ljudstva je naravnost neznošen. Delavcu nedostajajo sredstva za primerno in zadostno hrano. Meso je njemu že nenavadno razkošje, ker si ga vsled visokih cen ne more privoščiti niti ob nedeljah in praznikih. In kaj stori vlada, da ublaži neznošno draginjo? Prav nič! Pač pa pomaga nenasišnemu denarnemu zaključku kapitalistov, da se vedno bolj in bolj polni. Z velikim zaupanjem je klerikalna stranka pozdravila Gautschev kabinet. Da se ni varala, je nova vlada pravkar dokazala. Poljedelski minister je prepovedal nadaljni uvoz argentinskega mesa. S tem svojim odlokom je minister drzno prekršil jasen sklep parlamenta in potepal glasno in ponovno izraženo ljudsko voljo.

Treba si je predočiti, kako je lansko jesen Bienertova vlada vodila ljudstvo za nos. Avstrijsko delavstvo vseh narodov je z mogočnimi demonstracijami protestiralo proti lenemu brezdelju Bienertove vlade, ki niti z mezincem ni genila, da odpomore neznošni draginji. Vtisu mogočnega delavskega nastopa se vlada ni mogla odtegniti. Začela so se pogajanja med avstrijsko in ogrsko vlado glede uvažanja argentinskega mesa. Kmalu nato pa je nastal med obema trgovinskima ministroma spor glede množine dovoljenega uvoza. Ogrski minister Hieronymi je proglasil, da je dovolil uvoz 2000 ton argentinskega mesa, dočim je avstrijski Weiskirchner v zbornici ponovno zatrjeval, da si je izgovoril uvoz mesečnih 800 ton do konca aprila 1911. Stala je trditve proti trditvi! V tem je Hieronymi umrl in spor je ostal nerazrešen. Avstrijska poslanska zbornica je tedaj sklenila, da je dovoliti neomejen uvoz argentinskega mesa, dokler bo potreba.

Pri uvozu vsake posamezne pošiljatev prekmorskega mesa se je moralo šele premagati pasivni odpor avstrijskega trgovskega ministra. Da se omeji učinke uvoza, se je dovolilo uvoz le eni paroplovni družbi — »Avstro-Amerikana« — dasiravno so tudi druge paroplovne družbe stavile svoje ponudbe, ki so vrhutega bile tudi mnogo cenejše.

Tekom minulega polletja je dospelo v Trst šest pošiljatev s 3845 tonami, t. j. 3 milijoni 845 tisoč kilogrami argentinskega mesa. Vzlic vsem klevetam, ki jih je trosilo agrarno in klerikalno časopisje o tem mesu, se je pri nas primeroma hitro udomačilo; četudi argentinsko meso zaostaja po svoji kakovosti za bržolami domačih pitancev, ga je prebivalstvo rado kupovalo. Z ozirom na visoke mesne cene si delavske žene niso belile glave z vprašanjem: ali domače, ali argentinsko meso, stale so le pred alternativo: ali argentinsko meso, ali nič mesa!

In ob tem vprašanju rešitev ni bila težka zakaj vsakemu je jasno, da je nekaj boljše kot nič.

Konzum argentinskega mesa je postajal zmerom večji; tega pa so se agrarci zbal. Opazili so, da bo uvažanje argentinskega mesa sčasoma uplivalo tudi na cene domačega mesa in skrčilo veleposestnikom mastne dobičke. Zaropotali so nad vlado, ki je pokorna kakor ovca kadar gre za kapitalistične in veleposestniške profite.

Takoj pa se pojavi odlok, vsled katerega je koncem junija poteklo dovoljenje za uvoz argentinskega mesa. In za ta odlok se zve šele — 18. junija. Ni ga pa razglasila vlada, temveč zasebna družba. To izgleda kakor bi se pri uvažanju mesa slo za zasebne pogodbe med Weiskirchnerjem in Avstro-Amerikano in ne za sklep poslanske zbornice.

Samoobsebi je umevno, da poslanci tega postopanja ne smejo mirno gledati, ako nočejo, da izgubi zbornica svoj ugled.

Protiljudski odlok vlade, ki je izzivanje vsega avstrijskega delavstva, je tem bolj nezaslišan, ker bo v bližnjih dneh izčrpan kontingent, ki ga določa avstrijsko-srbska trgovska pogodba za uvoz srbskih prašičev. Po pogodbi je dovoljen uvoz 50.000 prašičev iz Srbije; do 12. julija pa jih je Srbija poslala v Avstrijo že 43.336, in bo torej v kratkem nastopil za velike svinjerejce paradiz: monopol na avstrijskem prašičjem trgu s samolastnim diktiranjem cene.

Ob teh razmerah je samovoljna, v interesu in po zapovedi agrarnih oderuhov izrečena prepoved argentinskega mesa brezobraznost, da ji ni primere. V hipu, ko se je sešla nova zbornica, v katero se vrača oderuški klerikalno-agrarni element — tepen, decimiran — iz volilne bitke, je Gautscheva vlada pohodila sklep parlamenta in pomandrala soglasno voljo avstrijskega ljudstva. — Ampak dunajski oblastniki in veleagrarni mojstri se hudo motijo, če mislijo, da bo delavstvo mirno vteknilo v žep najnovejšo zaušnico. Delavski zastopniki v parlamentu bodo temeljito obračunali s tem protiljudskim atentatom, vse delavstvo pa bo zagrmelo tej protiljudski gospodi, da se pri živem telesu ne da več odirati, in natanko bo zasledovalo dejanje in nehanje slov. poslancev, če se ne bodo brezpogojno pokorili ljudski zahtevi!

Proč s prazniki!

To je najnovejšo geslo, ki je razgledalo luč sveta v črnem rimskem vatikanu. Sam nezmotljivi vatikanski »jetnik«, ki praznuje vsako leto 365 štiriindvajseturnih praznikov, je prišel do zaključka, da ima rimskokatoliška cerkev vendar le preveč praznikov, ob enem se je pa tudi spomnil, da teh ni po-

stavil Kristus, ki je bil prvi propagator tega svetovnega naziranja, ergo, proč z njimi. Kaj neki mu je potisnilo pero v roko, ko se je pripravil, da napiše tozadevni motu proprio? Nekaterniki — in to so gospodje v črnih talarjih, ki jim je delo sploh nepoznano — trdijo, da je dala papežu današnja grozna beda povod k tej baje človekoljubni odredbi. Delavnim slojem naj bi se dalo več prilike zaslužka, ob enem pa naj bi se omejilo kar le mogoče brezdelno pohajanje, posečanje gostiln in, kar je glavno, prisostvovanje pri takih priredbah, ki okužujejo že itak k slabemu nagnjeno dušo. Drugi zopet trdijo da je iskati povoda popolnoma drugje in ti imajo menda prav, ker trdijo, da je hotel papež s svojo odredbo priskočiti na pomoč denarnemu zaključku, kateri hoče izrabiti vsako uro delavčevega življenja v svojo zasebno korist. Sree boli gospode kapitaliste, če vidijo v zeleni naravi šetajočega delavca, katerega bi pač s popolnoma drugačnimi občutki istočasno gledali v svojih zaduhlih in zaprašenih tovarnah. Sree pa boli tudi farško svojat, ko čita na vogalih cest skromna vabila ki vabijo delavsko paro na shode in predavanja, kjer se jim nudi prilika izobrazbe, tiste izobrazbe, ki jo rimski in vsak drugi klerikalizem bolj črti kakor svoje najhujše sovražnike. Toda bodisi kakor koli. Za nas kot železničarje nima omenjeni motu proprio prav nobenega pomena, kajti naše družbe so si že v davnih časih izposlovale od raznih papežev dispens od praznovanja ne samo praznikov temveč tudi vseh nedelj v letu. Železničarju je praznik in nedelja le v toliko poznata, da ga njegova družba take dni dvojno izkorišča, ne da bi ji prišlo na misel, da bi ga po vseh božjih in naravnih zakonih morala tudi dvojno odškodovati. Na papirju mu sicer nudi nekako nadomestilo v obljubljenem dopustu, ali kdor pozna dolgotrajno in trnjevo pot če hoče uslužbenec zares izrabiti svoj zajamčen dopust, ta vé kaj pomeni to nadomestilo. Za nas torej papežev ukaz nima neposrednega pomena in vendar ga z navdušenjem pozdravljamo. Prepričani smo namreč, da bo odprl oči tisočim in tisočim delavcev, ki so doslej slepo verovali kar koli se jim je natvezilo. Odprle se jim bodo oči in na podlagi papeževega motu propria se bo pričelo novo, veselo gibanje, katero tudi za nas ne bo ostalo brez posledic. Prav resno se bodo začeli tudi železničarji zanimati za vprašanje: zakaj zanje ni nedelj in tudi ne primerne odškodnine za nedeljsko delo. Odmorni dopusti bodo zadočili tisto važnost, ki jim gré in zadostovalo ne bo, če so le na papirju zajamčeni, temveč to zajamčeno pravico se bo moralo tudi realizirati in izpopolniti. Poleg tega bo pa tudi splošni delavski razred prišel do spoznanja, da ga današnji mogotci smatrajo nemi živini, katero se lahko izkorišča do skrajnosti, brez ozira na delavčovo človeško do-

stojanstvo. Rimski nunec nam je torej s svojim ukrepom morda napravil večjo uslugo, kakor bo njemu in njegovi gardi prijetna. Od delavstva je pa odvisno, da ponudeno priliko izrabi do skrajnosti in preustroji iz slabega namena dobre posledice.

Proč toraj s cerkvenim prazniki čimprej tem bolje, za nadomestilo pa bomo poskrbeli že sami kakor bo odgovarjalo našim potrebam.

Kaj neki sedaj poreko?

Temeljito so speljali na led tiste naivne žel. uradnike in njih privesek, ki so se s tako vnemo trudili, da razrušijo enotno železničarsko organizacijo, češ: Rybař, Mandič, Hribar e tutti quanti nas bodo rešili iz gospodarskih in kulturnih težkoč v katere nas tlači najboljši kapitalistični oproda.

Mi smo takoj, ko smo te pojave videli, vzdignili svoj svarilen glas in na podlagi zgodovinskih dejstev skušali odvrniti pretečo nevarnost, ki je morala imeti zle posledice za splošni delavski razred in posebej še za železničarje, kot pripadnike najmodernejšega mednarodnega podjetja. Smejali so se nam in prisegali, da ni značajnejših in naprednejših ljudi sploh več na svetu, kakor so duhoviti in ženijalni voditelji navidezno napredne struje slovenskega naroda. Seveda so ob enem tudi povdarjali, da ni večjih izdajic in brezdomovincev kakor so slovenski socialni demokratje, ki se ne le v bivstvu temveč celo po zunajnosti razlikujejo od svojih sodrugov drugih narodnosti. Mi smo tem izbruhom posebne duševne nizkote pazno sledili dobro vedoč, da zgodovina, ki je seveda patentiranim železniškim inteligentom španska vas, ne laže. Pomilovali smo le uboge trpine, ki so se vsedli zmedenim pojmom raznih Jakličev, Škerjancev, Zorcev, Planinškov in Repovšev na limanice, toda čakali smo mirno bodočih presenetelj, ki smo jih po našem globokem prepričanju morali prej ali slej doživeti.

Danes imamo zadoščenje. Najboljši (?) možje, cvet našega naroda (?) so nam briljantno potrdili z enim samim korakom vse, kar smo leta in leta trdili mi in za kar se nas je leta in leta smešilo in na najnesramnejše načine blatilo. Toda kaj se je zgodilo? Za naše poznanje razmer prav nič izvanrednega za tiste duševne revčke, katerih vsa gospodarska in kulturna politika se osredotočuje v brezpomembnem vzklicu: Živijo ta ali oni bog. Rybař, Gregorin, Mandič, Spinčič in Laginja so baje storili velikansko napako, ker so se vgnezdili v dr. Šušteršičev političen hlev in s tem le sledili svojemu srčnemu nagibu. Vse takozvano narodno napredno časopisje se zgraža vsled tega popolnega naravnega in vsakdanjega koraka in s tem sijajno dokumentira, da smo imeli za časa volitev in preje prav, ko smo trdili, da meščansko časopisje ne pojmi svetovnega razvoja, ali pa da uganja grozno lumparijo, če vabi delavstvo v svoj tabor z obljubami, ki so naravnost neizvedljive, tem manj izvedljive če naj jih izvedejo taki politični značaji, kakor so narodu usiljeni kameleoni Rybařevega kalibra.

Kaj se je vse za časa volilne borbe obljubovalo vsem stanovom in kako veselje je vladalo med avstrijskim prebivalstvom in še daleč čez meje te zaostale države, ko je brzojav za brzojavom prinašal vesti, da so najhujši ljudski sovražniki, klerikalci, povsod grozno poraženi. Tudi naši talmi-naprednjaki so seštevali skromno številce svojih prisleparjenih mandatov in v Izraelu je vladalo neskončno veselje, ker bo baje s pomočjo svobodomiselnih večine državnega zbora mogoče strmoglaviti tudi na Slovenskem Šušteršičevo grozovlado. Toda petelin še ni trikrat zapel in na cedilu so ostali poznavalci slovenskega ljudstva okrog »Jutra«, »Slov. Naroda« in »Edinosti«, volilci pa raztezajo svoje obraze in se vprašujejo: Čemu toliko gmotnih in duševnih žrtev če smo ž

njimi samo okrepili moč tiste politične propalnice, ki prodaja naš narod nenasitnemu germanskemu zmaju in ki brezbrizno prazni naše žepe v korist molohu potom katerega se nadeja splezati v mehak ministerski stolček, ki je edin cilj vsega njegovega stremljenja?

Ves slovenski narod je danes torej zastopan v delegaciji, ki ima na svojem ščitu zapisan izzivalen napis: *Zaprte meje za živino, meso in žito, novih davkov za vojaščino in mornarico ljudstvu pa mesto kruha brezštevilo farjev.* Železničarji ali sedaj vidite, za kako lepe cilje in narodne koristi ste se prostituirali? Mar vam tudi ta dejstva še ne bodo odprla oči, da se vas v vašo lastno škodo izrablja v umazane namene posameznikov? Ne tarnajte in ne zdihujte, če nam že prihodnji meseci prinese sad, ki ste ga deloma sami sejali in ne zabavljajte čez vse mogoče in nemogoče, če žena ne bo imela ničesar več vtakniti v lonec, temveč spominjajte se naših pravočasnih svaril in potrkajte se na prsi rekoč: *Mea culpa, mea maxima culpa.*

Sèveda niste vi sami vzrok nesrečnega položaja v katerem se nahajamo, toda če bi bil vsak posameznik napravil svojo razredno dolžnost ne le na volišču, temveč še veliko bolj v agitatoričnem delu, ter zapodil pravočasno iz svojega obližja vse tiste hinavce in tepce, ki so se vam približevali v telečji koži narodnosti in verstva, potem bi imel danes slovenski narod v dunajskem državnem zboru može, ki sicer morda ne bi imeli na sebi fraka pod kuto v najmodernejšem kroju, zato pa pošteno in značajno srce pod skromno suknjico. Koristi slovenskega naroda in tudi slovenskih železničarjev bi bile zastopane tako, kakor je za ta nesrečen, od vseh zapuščen narod potrebno.

Toda ne jadikujmo. Volitve so končane in državni zbor se je sešel. Kdor ni bolan na neozdravljivi očesni mreni, ta je vsaj pri prvem sestanku novega državnega zbora spregledal in spoznal, da je za dobo šestih let osleparjen in da ga bo to stalo težkih kronic in mu povzročilo marsikako skrb. Toda to ne sme biti povod, da obupamo. Ne, ravno nasprotno, ker smo spregledali in opazili, da se nas je nesramno osleparilo, zato je treba neusmiljenega maščevanja. Maščevali se pa bomo najbolj, če s podvojeno silo gremo takoj na priprave za nove in bodoče boje. Izpopolniti moramo pred vsem naše strokovne, politične in gospodarske organizacije, uničiti in v tla poteptati moramo vse, kar nam križa naša pota in zanesti moramo potrebno izobrazbo v najširše kroge. V to svrhu pa nam služi neprecenljivo orožje, naše časopisje. Čitajmo, proučavajmo in širimo naš tisk, ven pa iz naših bivališč z onimi cunjami, ki pod frazo narodnjakarstva in verstva zastrupljajo naš narod, računajoč le na osebne koristi, ki jih imajo posamezniki le tedaj pričakovati, če je narod neveden in nepoučen. Če vse te naloge do zadnje konsekvence izvedemo, potem prihodnjič raznim Rybařem ne bo več treba laziti v Šušteršičeva čreva in zginili bodo s površja tudi tisti listi, ki so nam prezentirali te čedne pojave.

Gore so pokale, porodila pa se je miška.

Pred par meseci smo tudi v Ljubljani bili priče velikanskega, kar čez noč nastalega ljudskega gibanja, ki se je pojavilo s tako vehemenco, da smo v duhu že steli minute, ki nas še ločijo od končne vešitve iz kapitalističnega jarma. Sam vojskovodja Slatnarpaša in njegov mežnar Repovš sta razvila prapor svobode in edino zaostalost tvrdke Scagnetti, ki ni mogla tako hitro izvršiti naročenih britkih sabljic za katere je bilo že jermenje iz starih Buggenigovih obročev gotovo, je zakrivila, da se nam ni bilo treba udeleževati križarskih vojsk namenjenih »brezdomovinskim in breznarodnim rdečkar-

jem«. Instrukcije so se delile na desno in levo, predizpiti pa so se vrstili kakor odlaganje smrtnih grehov v franciški cerkvi in vse je kazalo, da ima ljubljanska skupina(?) zveze jugoslovanskih železničarjev, častno nalogo poskrbeti za zmožen železničarski naraščaj tja dol do sudanskih mej. Lahkoverne žene pa so poslušale in veruje obilnim obljubam polagoma začele nadomeščati v vsakem oziru nezadostne lončke z modernimi in obsežnejšimi posodami v katere bi se dalo vsaj za silo stlačiti vse te velikanske dobrote, ki so jih junaški Jugoslovani baje nameravali doseči. Toda časovne dobe ginevajo in z njimi tudi še marsikaj drugega. Velikansko rožljanje z ostrogami se je spremenilo v prav ponižno klečeplaztvo in denuncijanstvo. Instrukcije so zgubile vso nekdanjo vrednost in tudi izpiti niso povzročili tistih lepih nad po katerih naj bi se vse drugonarodne uslužbenice enostavno podavilo in na ta način izpraznilo hofratskih in inšpektorskih mest po katerih tako hrepene rojeni voditelji Z. J. Ž. Naše skromne žene pa so zopet poiskale nekdanj tako ročne piskrčke, ki so kakor nalašč prikrojeni za eksorbitantne dohodke nižjih železniških uslužbenecv.

Toda dovolj je satire v teh resnih časih. Človek le ne vé, naj se li jezi ali smeje otročji domišljavosti posameznih praznoglavec; naravnost pomilovati pa mora one nesrečne žrtve, ki se takim otročajem vsedejo na limanice. V kratkem času svojega nepotrebnega obstanka je pokazala kapitalistična prostitutka svojo popolno nezmožnost v varovanju interesov onih krogov iz katerih je baje izšla, zato pa je zastupila vsako resno in koristno delo in zanesla, v prej čiste vrste železničarjev ono grdo korupcijo, ki je plod meščanske propalosti. Za borih par glasov, ki so jih hoteli po vsej sili posamezni častihlepneži prislepariti meščanskim strankam pri zadnjih volitvah, se niso sramovali vreči razdor v vrste delavstva, ki je seveda danes temeljito spoznalo, da je osleparjeno. Toda vzlic tem žalostnim dejstvom ne bomo zaostali niti za korak na naši jasno začrtani poti, pohodé vse ono v prah, kar ima žalosten pogum križati našo pot. Dan osvobojenja nam je vedno bližji in prej ne bo miru, dokler zadnjemu ne pade raz oči tista mrena, ki mu ovira jasen pogled v obličje svobode, enakosti in bratstva.

Dopisi.

Skrb za higijeno je pri državni železnici najboljše shranjena, vsaj tako si lahko človek misli, če ga slučajno pot nanese na šentjanško železnico in v obližje šentjanške kurilnice. Povsodi kjerkoli ljudje bivajo in menda celo v osredju še nepoznane Afrike, je navada, da se postavi poleg človeških bivališč tudi še posebne prostore, katerim pravimo stranišča, le državnoželezniška uprava smatra take stavbe nepotrebnim. V železniških vozovih pač vidimo povsodi tablice z napisom: »na tla pljuvati je prepovedano,« kam pa naj odlagajo uslužbenici svoje človeške odpadke, to je upravi vseeno. Ker pa tudi strojno osebje pripada tistim bitjem, ki imajo razne človeške potrebe in ker teh ne more proti nebu pošiljati, zato je umevno, da se vsled pomanjkanja modernih sredstev poslužujejo takih običajev, ki so bili menda v pradobi moderni. Okolica kurilnice in tudi kurilnica sama je vsled tega podobna mogočni trdnjavi, katero ščitijo na vseh koncih in krajih proti nebu moleči — ne topovi — pač pa kaktusi. In če si se morda namenil si to kurilnico ogledati tudi od znotraj, potem, je ta namen dosegljiv le tedaj, če si popolen gimnastik, ki zna svojega rojstva kosti balancirati na prstih skozi prijazen kaktusov gaj. Strojno osebje ima v tem oziru že toliko prakse, da bi kaj lahko nastopilo v Strassburgerjevem cirkusu in bi nedvomno deseglo prvo odliko.

Morda bodo te vrstice zadostovale, da se nekoliko omaje sanitarna oblast državno-železniškega ravnateljstva in razpiše stavbo tako ženjalnega dela kakor je prepotrebno stranišče v šentjanžki kurilnici.

Sitnež

Zidan most. Sodr Josip Pečnik prejšnji predsednik tukajšnje krajevske skupine železničarjev, zaupnik in občinski svetovalec je 30. junija odšel na svoje novo mesto v Opčine, kamor je bil premeščen. Vsi sodrugi, prijatelji in tovariši mu zakličejo k odhodu prisrčen pozdrav. Prepričani, da bo premeščen sodrug tudi na svojem novem mestu vztrajno in neumorno deloval v prosep naše organizacije in stranke, čestitamo opčinskim sodrugom, da so pridobili tako požrtvovalnega sodruga in tovariša.

*Organizirani železničarji
v Zidanem mostu.*

Domače vesti

Izlet v Ljubljano. Socialno demokratična stranka v Trstu priredi v nedeljo 6. avgusta 1911 izlet v Ljubljano. V to svrhu je najet posebni vlak: odhod iz Trsta v nedeljo ob 4 uri 30 min. zjutraj, prihod v Ljubljano ob 8 uri 28 min. zjutraj, odhod iz Ljubljane istega dne ob 9 uri 30 min. zvečer, prihod v Trst v ponedeljek ob 1 uri 23 min. zjutraj. Vlak se bo ustavil v Miramaru, Sv. Križu in Nabrežini. Cena vožnji za tja in nazaj K 5.80. Za železničarje veljajo režijske cene. Vpisnina znaša 1 krono. Izleta se bo smel udeležiti samo kdor bo plačal 1 krono vpisnine zakaj brez tozadevne izkaznice ne bo nihče dobil voznega listka po znižani ceni. Izleta se udeleži godba tržaške socialistične mladine, pevski zbor »Ljudskega odra v Trstu« in zidarji z zastavo. Tako hoče tržaško delavstvo vrniti ljubljanskim sodrugom obisk lanskega leta. Zato je dolžnost tržaškega delavstva, da se udeleži izleta v velikem številu.

Izletni odbor.

Kako očetovsko skrbi državna železnica za svoje delavce. Kamniški Sokol je priredil v nedeljo dne 16. m. m. v Kamniku večjo veselico, za katero je bilo v meščanskih krogih dokaj zanimanja. Vsled tega se je obrnil pripravljalni odbor na upravo državne železnice in izposloval, da je slednja za ta dan dovolila posebni vlak, ki naj bi ob 12 uri 20 minut po noči odpeljal izletnike v Ljubljano. To je gotovo jako lepo in bi tudi nas veselilo, če bi ne bila uprava državne železnice tako ljubezniva na rovaš svojih delavcev. Sramovala se namreč ni zahtevati od delavcev, ki so opravljali svojo gotovo naporno službo že od 5. ure zjutraj, da so ostali na mestu do 1. ure po polnoči ter takoj zjutraj zopet nastopili ob 5. uri delo katero so končali ob 9. uri zvečer. Pri vsem tem pa je bila toli umazana, da jim ni odškodovala čezurnega in nočnega dela, kar stori v takem slučaju vsak reven čevljar. Sploh so razmere na tej progi vnebovpijoče in poskrbeli bodemo, da se javnost o njih pouči. Če bo morda kdo mislil, da je dopis iz Afrike, se o dejstvu lahko prepriča vsak dan na licu mesta.

Nov sobojevnik. V četrtek 13. m. m. je izšla prva številka »Stavbinskega delavca«, ki je strokovno glasilo zidarjev, klesarjev in v stavbinski obrti zaposlenih delavcev. List izhaja vsak drugi četrtek. Vesel pojav za strokovno gibanje med Slovenci je, da je to že peti strokovni list v slovenskem jeziku. Z veseljem torej pozdravljamo novega sobojevnika in mu želimo najlepše uspehe.

Socialno demokratični nujni predlogi. — 21. julija so vložili socialni demokratje v zbornici naslednje nujne predloge: 1. Predlog, da se obtožijo vsi člani Bienenrthovega kabineta zaradi kršenja državne ustave z na-

redbami po § 14. 2. Predlog, da vlada nemudoma predloži posl. zbornici načrt soc. zavarovanja, ki ga delavstvo smatra za najnujnejšo zakonodajno zadevo. 3. Predlog, da vlada nemudoma prekliče podražitev manj dobrih in srednje dobrih smotk, ogrskih, dramskih, memfiških in sultanskih cigaret in tistih tobakov, ki stanejo manj kot 24 vin. zavitek. 4. Predlog, da je določanje cen državnih monopolnih izdelkov, dalje poštne, brzovajnih, telefonskih in železniških pristojbin pridržati drž. zboru. 5. Predlog za reformo zakona, kateremu je priznati laiški in civilni značaj.

Železniška nezgoda v Podsusedu. — V sredo 26. m. m. se je zgodila v Podsusedu velika nesreča na progi Zidani most—Zagreb. Pri čuvajnici štev. 47 gre glavna cesta čez progo. Okrog 11. zvečer se je pripeljal težko obložen voz zagrebske pivarne in ker je bila pregraja odprta je hotel čez tir. Tisti trenotek pa je prisopihal vlak štev. 505, ki vozi iz Zidanega mostu v Zagreb. Voz ni mogel nazaj, vlak se ni mogel ustaviti in nesreča je bila gotova. Učinek je bil strašen. Vlak je vrgel voz s tira, voznik Josip Pintarić in hlapec Josip Škornjak pa sta zletela v velikem krogu na progo. Pintarić je bil takoj mrtev, Škornjaka pa so morali težko poškodovanega odpeljati v bolnišnico. Enemu konju se ni zgodilo nič, drugi pa je takoj poginil. Delavci iz cementne tovarne so takoj prihiteli na pomoč, ali veliko se ni dalo pomagati. Kriv bo seveda čuvaj, ki je pustil pregrajo odprto. Ali v resnici je krivda vse drugod. Službo je imel neki delavec, ki je bolj kmet kakor železničar in je ob sedanjih neznosni vročini ves dan delal na progi. Po noči pa naj bi tak izmučen človek še opravljal težko in naporno službo čuvaja, za 1 K 80 vin. na dan! Kako naj si tako zbit človek ukazuje, da ne sme zadremati? Da to ni mogoče, bi morali razumeti izkoriščevalci zaradi katerih se bo moral pokoriti ubogi delavec.

Posledica nevihte. Dne 16. m. m. je imel kamniški Sokol neko veselico katero je posetilo precejšno število tujcev iz bližnjih in daljnih krajev. Popoldne pa je nenadoma nastala huda nevihta, in deževati ter treskati je začelo, kakor da so spustili samega peklenščeka. V tem času je imel odpeljati popoldanski vlak proti Ljubljani in bilo je polno občinstva na postaji. Kar naenkrat pa se zabliska in treščí v postajno pisarno, kjer sta ravno svojo službo opravljala postajni mojster g. Magušar in pisarniški sluga Cetinig. Učinek strele je bil grozen, kajti raztrgala je vse žice in uničila brzovajni aparat. Posebno srečo sta imela oba uslužbenca, da razun strahu nista zadobila drugih posledic.

Oficielna juristacija v Avstriji postaja že taka, da mora priti ob vsak ugled. Juristi bi večinoma hoteli, da bi jih ljudje smatrali za nekaj višjega že zato, ker so juristi. Ali če se nekoliko bolje zasleduje pravno življenje, se pride do prepričanja, da je tudi za jurista še treba kaj drugega kakor da se je napilil svojega »strokovnega znanja« za izpite, če hoče biti kaj vreden. Če pa hočejo gospodje popravljati svoj položaj s tem, da se brezpogojno postavljajo v službo vladajočih, se ne bodo smeli čuditi, da pojde ves rešpekt do paragrafnih vitezov rakom zvižgat. Posebno pod gospodstvom »liberalnega« pravosodnega ministra Hohenburgerja delajo nekateri služabniki boginje z zavezanimi očmi tako s pravico kakor svinja z mehcom. Vsakdo se je moral krohotati, ko je praški državni pravdnik pred kratkim zaplenil v nekem listu znani citat iz Schillerjevega »Wallensteina«: »Dank vom Hause Oesterreich«. Da državni pravdnik v Avstriji ne pozna Schillerja, je že malce komično. Ali še bolj komično je to, da se citat v zaplenjenem listu sploh ni nanašal na Habsburgovce, temveč na krščanske socialce, katerim je Bienenrth ves čas zvesto in vdano služil, pa so nazadnje povzročili njegovo demisijo.

Najlepše pa je to: Na vzklicni obravnavi je zastopnik lista poučil državnega pravdnika o pravem pomenu konfisciranega članka. Na to pa se je ta državni jurist, dr. Ockenfuss po imenu, vzravnal in zaklical: »Če se to mesto nanaša na krščansko socialno stranko, tedaj je konfiskacija še posebno opravičena, zakaj žaljenje krščansko socialne stranke pomeni žaljenje najvišje vladajoče hiše, ker je znano, da so krščanski socialci kot delovna in vladna stranka uživali simpatije visokih in najvišjih krogov!... In našli so se drugi trije taki juristi, ki se imenujejo sodniki, pa so — potrdili konfiskacijo. Tukaj je konec vsakega komentarja, s tako rečjo imajo le še humoristični listi opraviti.

Pomanjkanje vagonov na državnih železnicah. Na državnih železnicah primanjkuje voz ne le v blagovnem, temveč tudi v osebnem prometu. Uprava drž. železnic je morala letos omejiti naročila, ker je vlada štela ogromne vsote za vojne ladje in za orožje. V letošnjem proračunu je bilo namenjenih za nove vagonne 29 milijonov kron; na račun te vsote je bilo lani in letos naročenih 2000 vagonov za prevažanje blaga, 651 osebnih voz in 180 službenih voz. Ampak ta naročila niti od daleč ne zadoščajo za odstranitev kriččega pomanjkanja, tembolj ker je na podržavljenih progah, ki jih je vlada za drag denar kupila od kapitalističnih družb, po večini star, neraben material. Po mnenju strokovnjakov je nujno potrebna nabava 1000 osebnih in 3000 blagovnih vagonov. Vsled pomanjkanja voz zastaja ves promet, vsled česar ima ogromno gospodarsko škodo vse prebivalstvo, državne železnice pa stalen primanjkljaj. Razumljivo, če se denar razmetava za nepotrebne reči, ga manjka za nujne in koristne.

INOZEMSTVO.

Železničarske plače v Zedinjenih državah. Vsled zadnjega povišanja plač železniškim nastavljenjem dobiva en del uslužbencev v mnogih slučajih ravno tako visoke ali pa še celo višje plače nego njih predpostavljeni. Na nekaterih progah dobi strojevodja povprečno 29 kron 45 vin. na dan, kurjač 19 kron 45 vin., sprevodnik 23 kron 56 vin., signalni mož 17 kron 31 vin. in zavirač 16 kron 49 vinarjev. Najbolje plačani nastavljeni dobivajo plače: strojevodje 30 do 50 kron na dan, kurjači 20 kron 85 vin., sprevodniki 28 kron 27 vin., signalni možje 18 kron 60 vin. Na istih progah dobivajo oficijali in vlakovni mojstri 37 do 46 kron na dan, pomožni vlakovni mojstri 28 do 33 kron, strojni mojstri 32 do 37 kron, pomožni strojni mojstri 22 do 28 kron in postajni mojstri 15 do 23 kron. Zadnji, ki se niso pridružili mezdnemu gibanju ostalih uslužbencev in niso korakali z njimi, jadikujejo sedaj, da je njih avtoriteta v nevarnosti, ker so njim podrejeni uslužbenci bolje plačani nego oni.

Plače železniških uradnikov in delavcev v Nemčiji so v posameznih zveznih državah precej različne. Povprečno, na glavo in leto računano, so delavci najbolje plačani na Saškem in Badenskem. Na glavo in leto pride na uradnike v Saški 2479 mark, v Alzaciji in Lotarinški 2474, na Badenskem 2472, na Bavarskem 2368, na Pruskem-Hesenskem 2262 in na Virtemberskem 2173 mark. Glede plače delavcem je, kakor že prej omenjeno, Badensko na vrhu s 1323 mark, potem sledijo: Virtembersko z 1225, Bavarsko z 1215, Saško z 1154, Alzacija in Lotarinško z 1148, Prusko-Hesensko z 1121 mark. Prusko-hesenska uprava je torej v tem oziru najzadnja. Vsled tega pa ima največje prebitke in postopa najbolj brezobzirno s strokovno organiziranimi železničarji.

Internacionala podjetnikov. Splošno znano dejstvo je, da podjetniki niso tako kratkovidni, da bi snovali svoje organizacije po narodnosti, temveč tvorijo internacionalo.

Sicer vedno in vedno nam očitajo, da nimamo smisla za lastno očetjavo in da propagiramo mednarodne tentence in tako je nastala fraza o brezdomovinski socialni demokraciji. To frazo vporablja izkoriščevalci po vsem svetu. Vkljub temu pa so ravno podjetniki, ki pospešujejo internacionalizem v svoje delavstvu sovražne namene s tem, da se mednarodno združujejo proti ljudstvu svoje narodnosti, da ga vzdržijo v revščini, bedi in suženjstvu.

Od 28. septembra do 1. oktobra t. l. se vrši v Turinu mednarodni kongres podjetnikov, ki se bo v glavnem pečal s sledečimi vprašanji: 1. Taktika in delovanje podjetniških organizacij. 2. Razmerje podjetniških organizacij in delavstva. 3. Stališče podjetniškega razreda napram zakonodaji za delavsko varstvo. — Že iz razpravnih predmetov je sklepati, da bode debata jako zanimiva, ker to so vendar zadeve, o katerih so izkoriščevalci vseh dežel ene misli, četudi so ločeni po deželah in morjih. Različnost jezika jih ne bo ovirala, da se najdejo, ker se gre proti delavstvu.

OBČNI ZBOR

splošnega pravovarstvenega in strokovnega društva za Avstrijo.

(Dalje.)

K tretji točki dnevnega reda: *Izvolitev centralnega vodstva in kontrolne komisije*, je bil na predlog volilne komisije sodr. Schwab na novo izvoljen predsednikom.

V centralni odbor so izvoljeni sledeči sodrugi: Konstantin Kneidinger, Josip Wabitsch, Fran Šimon, Alojzij Bukovsky, Eberhard Heider, Alojzij Beck, Rudolf Müller, Viljem Brodecky, Ivan Hartmann, Josip Sommerfeld, Emil Pohl, Josip Garon, Josip Schuster, Karol Schmied in Rudolf Weigl.

V kontrolo so izvoljeni: Rudolf Kotrba, Anton Riegelbauer, Fran Sova, Fran Babovsky, Josip Anfried; v nadomestno kontrolo: Josip Gollerstepper, Anton Franek in Rudolf Redl.

V pokrajinsko kontrolo se odpošlje za Gornje Avstrijsko sodr. Hallinger, za Moravsko sodr. Schlesinger, za Koroško sodr. Pirker, za Češko sodr. Prohaska.

Nato je bil izvoljen praški upravni komité.

Pred prehodom k četrti točki dnevnega reda predlaga sodr. Brodecky naj se najprej razpravlja o V. in potem o VIII. točki dnevnega reda. Predlog je bil po kratki debati soglasno sprejet.

Dr. Leopold Katz poroča o

novem kazenskem zakonu.

V načrtu je predvidjen pogojni odpust iz kazenskega zavora in pri mladoletnih (storilcih od 14 do 18 let) celo spregled kazni in zavod rehabilitacije. Omogočilo bi se v kazni obsojenim, da po preteku najmanj petih let lahko zahtevajo izbris kazni in veljajo potem kot neomadeževani. Toda načrt daje v § 56. oblastnjam, ki so poklicane za podelitev mest ali javnih funkcij, pravico, da se jim naznani potom rehabilitacije izbrisano obsodbo. Ta določba bi rehabilitaciji odvzela vsako prednost in vsled tega jo je zavreči. Železniški zločini, nevarnostni zločini načrta tvorijo bistveno poslabšanje kazenskega zakona. Po sedaj veljavnem kazenskem zakonu mora sodnik presojeti tudi posebne razmere železniške službe. Ako je uslužbenec prestopil kako določbo predpisov, mora sodnik presojeti, če se v danem slučaju predpisi sploh izvedljivi, ali pa če je delo proti predpisom, kakor se to prav pogosto dogaja, stalna, obtoženemu železničarju od predpostavljene zapovedane praksa. Po novem načrtu pa je kaznjivo vsako zadržanje proti dolžnosti,

torej tudi prestop predpisov. To nam jasno kaže popolno nepoznanje resničnega izvrševanja železniškega obrata in je treba odločno zavriniti.

Po razlagi kazenskih odstavkov pojasnjuje govornik v načrtu na novo označene zločine motenja obrata in spravljanje obrata v nevarnost. Po § 431 bo kaznovan z zaporom do enega leta, kdor spravlja v nevarnost obrat železnice, brodarstva, javne pošte, brzjava ali telefona, ali pa ga moti. Pri tem pa ni treba, da se povzroči motenje ali pa izpostavljanje obrata nevarnosti, kakor zahteva sedanji zakon, iz hudobnosti ali pa prestopka predpisov. Po načrtu bi že bilo kaznjivo, ako bi nastala nevarnost za obrat vsled izvrševanja službenih predpisov. Po tem načrtu je torej pasivni odpor kaznjiv zločin in bi se kot tak kaznoval. Že sam dogovor o pasivnem odporu bi bil po novem načrtu kaznjiv. Pasivni odpor pa je strokovno bojno sredstvo, ki se vporablja le v skrajni sili in če je javno mnenje za osobje. Kaznovanje se torej ne more opravičiti. Dr. Katz zaključuje z apelom na delegate, da podučijo železničarje v svojih skupinah o določbah načrta kazenskega zakona, ki so skrajno škodljive za interese železničarjev in organizacije. (Burno odobravanje). Poročevalec je predlagal sledečo resolucijo, ki je bila brez debate soglasno sprejeta:

RESOLUCIJA.

»Konferenca delegatov organiziranih avstrijskih železničarjev (junija 1911) smatra v prednačrtu avstrijskega kazenskega zakonika, objavljenem od avstrijske vlade v septembru 1909, poskus popolnoma neopravičene, stroge in dejanskim razmeram železniškega obrata neprimerne kodifikacije nevarnostnih prestopkov, ki pomenja poslabšanje veljavnega prava. Določbe načrta o motenju javnih obratov imajo očividni namen oropati železniške uslužbenke koalicijske svobode in pretijo s kaznijo celo pri opravljanju službe po predpisih.

Konferenca delegatov se torej odločno izjavlja proti dotičnim določbam načrta in pričakuje, da bode socialno demokratična frakcija v državnem zboru onemogočila zakonito uveljavljenje omenjenih zavržljivih točk.

Nato se je kongres pečal z vprašanjem, ki živo zanima vse delavce in sicer o točki:

Separatizem in železničarji.

Kot prvi je govoril sodr. Tomschik, ki je med drugim izvajal sledeče: Svoječasno se je vsled narodne potrebe izvedlo politične organizacije po narodno avtonomnih skupinah. S tem pa češka stran ni bila zadovoljna, temveč je prenesla narodno avtonomistično misel tudi na polje stokovnih organizacij. Vsled tega je prišlo do razločitve v strokovnih organizacijah. Mi železničarji smo dosedaj ostali od tega pojava še nedotaknjeni. Ozirali smo se vedno na želje čeških sodrugov v kolikor je bilo to mogoče in sicer jezikovno kakor tudi finančno. Tako n. pr. smo pustili češkimi sodrugom samoupravo potom upravnega komiteja in za češkoslovske člane se plačujejo strokovni prispevki strokovni komisiji v Pragi; praški komite pa tudi nabira strankin davek za češkoslovske stranko. Proti politično narodni avtonomiji nismo imeli ničesar ugovarjati, skrbeli pa smo zato, da se to gibanje odvrne od naše centralistične organizacije in to v interesu vseh železničarjev.

In vendar se pojavljajo znamenja, da tudi mi ne ostanemo nedotaknjeni od tega gibanja. V Brnu je točka, odkoder izhaja gibanje. Mnogo čeških strokovnikov je ostalo zvesto izkušnjam, da je le centralna organizacija pravo bojno sredstvo proti mednarodno in centralno organiziranemu kapitalu. Pri vsem tem pa so ostali odkriti prištaši češkoslovske avtonomne politične stranke. Le ker so v strokovnih ozirih bili drugačnega mnenja in smatrali avtonomistično ločitev strokovne organizacije kot oslabitev prole-

tarske moči, so bili izključeni iz češkoslovske strankine organizacije. Izključeni sodrugi so ustanovili novo češko, mednarodno politično organizacijo, nov dnevnik in so pri zadnjih volitvah postavili tudi svoje kandidate. To je položaj še poostrilo. Popolnoma neopravičeno nam očitajo avtonomisti, da smo novo organizacijo finančno podpirali. Mi smo k temu molčali in se nismo vmešavali v prepir, ker še vedno upamo, da bodo češki sodrugi uvideli, da ne smejo voditi bratske vojske in da se zopet zedinijo.

Toda sedaj se hoče tudi od češkoslovskega strankinega vodstva kot edino pravilno spoznano centralistično organizacijo železničarjev podkopati.

Mi pa moramo dotičnim zaklicati: do tukaj in ne dalje. Z veseljem se bomo ramo ob ramo borili s češkimi sodrugimi ter hočemo in moramo storiti vse, da ohranimo edinstvo, in če se trdi, da lahko ločeno korakamo in združeno bijemo, trdim, da je že ločitev sama ob sebi oslabitev in odtujevanje in da smo ločeni kaj lahko poraženi. Mi imamo skupne, enake sovražnike, torej moremo le z združenimi močmi zmagati.

Kar tukaj hočemo, je popolna jasnost in da se ustavi razdvojevalno delo Vančka e tutti quanti. Če se izrazijo češki sodrugi železničarji za separatistično organizacijsko obliko, naj nam to kot možje odkrito povedo in mi se ločimo v miru. Ako pa ostanejo zvesti našemu dosedanemu skupnemu delu, potem naj to odločno izjavijo in storijo vse, da se ustavi malenkostno ruvanje proti naši skupni organizaciji. Kot bratje hočemo kakor dosedaj tudi zanaprej vojevati zmagonosne boje najsi bode kakorkoli. (Burno odobravanje.)

Brodecky pojasnjuje konferenci delegatov v svojem stvarnem govoru vzroke postanka avtonomistične misli v politični kakor tudi v strokovni organizaciji. Politična organizacija se preveč ozira na nacionalni duh časa in med tem ko se v njej avtonomna narodna stvar bliža zdravemu razvoju, je prenos narodne ideje v strokovne organizacije v obliki razkola škodljiv za celokupen proletarijat. Kar koristi politični stranki, ni vedno tudi za strokovne organizacije dobro. Nacionalizem nima v vrstah železničarjev ničesar opraviti. To vidimo jasno pri nacionalcih. Najprej so Klofač in Buržival na jedni, potem Kroy in Weidenhoffer na drugi strani ustanovili nacionalne organizacije. Potem se je ustanovila češkoslovska liga s Slovenci, Poljaki itd. na eni strani, na drugi pa se je poskušalo zediniti vsa nemška društva. Čehi proti Nemcem in narobe je bilo geslo, nacionalni šovinizem je bil v polnem cvetu in že se je mislilo, da se na ta način zadavi socialno demokratično organizacijo. Toda ta je ostala trdna. In kaj smo videli pri zadnjih volitvah v personalno komisijo državnoželezniške družbe in severozapadne železnice? Sovražna elementa češki in nemški nacionalci so se združili v bratskem objemu v mednarodni blok proti socialnodemokratični železničarski organizaciji.

Že ta slučaj nas uči, kje nam je iskati rešitev. Ostati hočemo zvesti pristaši češkoslovske politične organizacije, hočemo pa tudi skupno z našimi nemškimi in drugimi sodrugimi eno strokovno centralistično organizacijo. Strokovno hočemo tvoriti enoto z vsem avstrijskim proletarijatom in nikdo ni v stanu nas odvrniti od tega prepričanja; politično pa hočemo pripadati naši organizaciji. (Odobravanje.)

Nato prečita sodr. Brodecky daljšo resolucijo, ki so jo sklenili češki sodrugi na konferenci čeških delegatov.

Koranda opisuje v daljšem govoru razmere na Moravskem in spor v moravski češkoslovske deželni stranki ter želi kakor sodr. Tomschik, da se ta zadeva čimprej pojasni.

Rudolf Müller (Dunaj): Tekom te raz-

prave se je opetovano opozarjalo na nevarnost, ki preti železničarjem. Poskusilo se nas je razdvojiti namesto ojačiti. V takih časih bi nas vkljub različni morala skupna beda družiti. Nemška, češka in drugonarodna burzoazija mobilizira proti našemu koalicijskemu pravu. Ali separatisti še vedno ne uvidijo, da storimo z našo ločitvijo le uslugo železniškim upravam? Našo organizacijo raztrgati se pravi, nas voditi pred topove naših sovražnikov.

Ko je govorila še cela vrsta sodrugov v tej zadevi in prišla do zaključka, da je vztrajati v sedanji centralni organizaciji, se je soglasno sprejelo sledečo resolucijo:

»Na Dunaju zborujoča konferenca delegatov avstrijske železničarske organizacije sklene v soglasju z zastopniki češkoslovanskih krajevnih skupin in vplačevalnic:

Kot edino, gospodarskemu boju železničarjev koristno in namenu odgovarjajočo obliko strokovne organizacije je smatrati edinole dosedanjo centralistično obliko. Iz teh razlogov in pa ker vsaka ločitev, bodisi po kategorijah ali pa narodnostih, oslablja našo moč, izjavlja konferenca, da vztraja na dosedanji obliki železničarske organizacije, pri čemer se z ozirom na jezikovne potrebe pusti češkim sodrugom tudi zanaprej že podeljeno samoupravo. Češkim sodrugom se glede pripadanja češkoslovanski stranki ne dela nobenih ovir. Zastopniki češkoslovanskih krajevnih skupin pričakujejo, da se jih ne bo oviralo od strani češkoslovanske stranke v tem stremljenju v interesu medsebojnega prijateljskega razmerja, temveč da se jih bo podpiralo v svrhu vodstva uspešnega razrednega boja.

Drug predlog zahteva, da izrazi konferenca željo, naj se s sodelovanjem češkoslovanskega izvrševalnega odbora in na novo ustanovljene češkoslovanske zveze s pritegnitvijo dveh na konferenci izvoljenih sodrugov prične s pogajanjem v svrhu nadaljnjega obstoja enotnosti. Tudi ta resolucija je bila soglasno sprejeta.

(Konec prihodnjic.)

21. redni občni zbor nezgodne zavarovalnice avstrijskih železnic.

24. junija 1911 se je pod predsedstvom I. predsednika, gospoda generalnega tajnika dr. Hermanna vršil 21. redni občni zbor goriomenjenega zavoda.

Navzočih je bilo 39 delegatov iz imenovane kurije in 49 delegatov izvoljene kurije. Prvi so zastopali 1083, drugi pa 1012 glasov.

Pred začetkom razprav je predsednik zbranim predstavil navzočega nadzornika komisarja, g. grofa Wolkenstein-Rodenegga, nadinšpektorja c. kr. generalne inšpekcije avstrijskih železnic.

Zapisnikar je bil tajnik zavoda, g. Maks Ewert.

K prvi točki dnevnega reda: „Poročilo načelstva“, konštata predsednik, da se je poslovno poročilo z obratnim računom in bilanco za leto 1910 predložilo delegatom prej nego to določa § 19 zavodovih pravil. Vsled tega se opusti prečitavanje poročila in se preide takoj k diskuziji o poslovnem poročilu.

Delegat sodr. Robert Scherbaum (južna žel.) izjavlja, da mora v imenu delegatu izvršiti dolžnost hvalečnosti, predno preide k stvari. Odkar je bil g. sekcijski šef Kaisler poklican kot predsednik načelstva, se je vpoštevalo opetovano izražene želje in navete izvoljenih delegatov in za vse te dokaze prijaznosti se čutijo izvoljeni delegatje dolžni izreči g. Kaislerju pristržno zahvalo. Govornik prosi predsednika naj na primeren način naznanj g. Kaislerju ta izraz zahvale in upa, da se bo tudi prihodnji predsednik oziral opravljene želje izvoljenih delegatov, kakor je to storil njegov prednik.

Nato je izrazil govornik, da vzamajo izvoljeni delegatje poročilo na znanje in da so pripravljene podeliti načelstvu absolutorij. Številke poročila kažejo v splošnem naraščajočo tendenco, kar je utemeljeno v stvari sami. Tako n. pr. je konštata naraščanje upravnih stroškov in stroškov za zdravniška

preiskovanja. Pri tem pa je vpoštovati, da se mora vporabiti te izdatke za razsodniško postopanje tudi tedaj, ako se izkažejo zahteve tožitelja kot neopravičene. Kakor so se izvoljeni delegatje prepričali, se zahteve zavarovancev v načelstvu vestno preskuša in vsled tega pride, da razsodišče odkloni velik del tožeb kot neopravičene. Na to dejstvo naj bi člani načelstva opozarjali, kadar pridejo v svrhu poročevanja v stiko z zavarovanci, da se omeji lahkomišelnost tožbe, ki povzročajo zavodu mnogo nepotrebnih stroškov. Nadalje priporoča govornik, naj se dobi nove prostore za zavod, ker so dosedanji že premajhni. Da se to vprašanje čimprej reši, je v interesu zavoda, ker cene ugodno ležečih zemljišč vedno naraščajo. Pri zgradbi zavodove hiše bi se moglo tudi na to ozirati, da se shranijo vrednostni papirji zavoda v njem samem v primernih prostorih. S tem bi se precej prihranilo, ker bi za shrambo papirjev ne bilo treba posebej plačevati. Nato prosi za pojasnilo, kje se sedaj nahajajo papirji in koliko se stane njih shramba.

Nadalje razmotriva govornik vprašanje glede izdajanja odlokov v posameznih deželih jeziki. Priznava, da je za zavod nemogoče uradovati v vseh deželnih jeziki; vprašanje bi se pa dalo tem potom rešiti, da prilagajajo posamezne železniške uprave prevod odlokov dotičnim rentnim upravičencem, ki ne razumejo nemškega jezika. V imenu izvoljenih delegatov prosi navzoče zastopnike železniških podjetij, da v tem smislu delujejo pri svojih upravah.

Končno opozarja delegat na stališče zavarovancev, ki ga zavzemajo napram novemu socialno zavarovalnemu zakonu in naglašja, da se bodo ti prejkoslej odločno upirali vsakemu poskusu poslabšanja dosedanjega stana. Mogoče je, da se bo od zavoda zahtevalo, naj zavzema stališče za zakonski načrt. Pri tem bo njegova naloga, da pouči merodajne faktorje o mnenju uslužbencev. Istotako prosi navzočega zastopnika nadzorovalne oblasti, naj informira vlado o željah zavarovancev in ji pojasni, da bo vsak poskus poslabšanja dosedanjih določeb glede nezgodnega zavarovanja vzbudil veliko ogorčenje v prizadetih krogih, ki bodo odločno branili svoje že pridobljene pravice.

Delegat sodr. Friderik Preiss (c. kr. drž. žel. ravnateljstvo Inomost) se pridružuje izvajanju sodruga predgovornika glede novega socialno zavarovalnega zakonskega načrta. Prejkoslej pa ostane posebna želja delegatov, da se peča načelstvo z vprašanjem zgradbe delavskih hiš. Z značajem zavoda kot dobrodelna naprava se nič kaj ne strinja, da se naloga zavoda denar izključno v vrednostnih papirjih, med tem ko bi se lahko brez nevarnosti za glavnico uspešno odpomoglo neznosni stanovanjski mizeriji. Nezdrava in slaba stanovanja vplivajo neugodno na zdravstvene razmere zavarovancev in tem potom tudi na varnost prometa. Torej je v interesu zavoda, da gradi zdrava in ceno stanovanja.

Delegat sodr. Fran Hattinger (drž. žel. ravn. Linc) opozarja na to, da bi zavod lahko napravil prihranke, ako bi železniške uprave istim uslužbencem, ki dobivajo majhno rento in so deloma še zmožni za službo, podelile primerne službe. On želi železniške uprave opozoriti na to vprašanje in posebno poudarjati, da vsled dosedanje navade, da se rentnerjev ne nastavlja več v službo, ne trpi le zavarovalni zavod, temveč tudi provizijski zavod.

Delegat sodr. Anton Holub (drž. žel. ravn. Praga) se pridružuje izvajanju predgovornikov in naznanja glede prevodov odlokov v druge deželne jezike, da je to pri praškem državno železniškem ravnateljstvu že uvedeno. Kar je pri enem ravnateljstvu mogoče, bi se dalo tudi drugod izvesti.

Razventega izraža željo, da bi zavodovi zaupniki, ki se vdeležijo komisij za preiskovanje nezgodnih slučajev, kakor tudi preiskujoči zdravniki, bili zmožni materinega jezika dotičnega zavarovanca.

Delegat sodr. Jurij Pinker (drž. žel. ravn. Plzen) se istotako strinja z izvajanju predgovornikov. Kar se tiče upravnih stroškov, bi se gotovo dalo prihraniti mnogo nepotrebnih izdatkov, ako bi bili železniški organi, ki imajo opraviti z nezgodnimi zadevami, primerno poučeni. Skoraj neverjetno je, da se najdejo po 21 letnem obstanku zavarovalnice še službeni predstojniki, ki si glede pravic ranjenih še niso na jasnem. Vsled tega nastanejo razni nepotrebni stroški in so lahko oškodovani tudi zavarovanci in to le raditega, ker dotični predstojnik ne pozna tozadevnih predpisov.

Ako že pa predstojniki ne vedo kaj more zahtevati ranjenec, vedo tem manj uslužbenci sami. Tukaj bi člani načelstva lahko poučno delovali. Toda ti niso dobili popusta v to svrhu.

Delegat Vincenc Hanuš (drž. žel. družbe) apelira na načelstvo, naj poskrbi, da bodo politične oblasti točno in urno izvrševale poizvedovanja, zlasti pa v smrtnih slučajih.

Predsednik izraža v prvi vrsti zadoščenje, da se izvoljeni delegatje strinjajo z delovanjem načelstva.

Kar se tiče razsodiških slučajev, je iz zadnje poslovne dobe razvidno, da je število vloženih tožeb in odklonjenih slučajev primeroma enako ostalo. Ako se vpošteva, da je teh 85 odstotkov tožeb povzročilo velike stroške in da se je tudi v ostalih 15 odstotkih slučajev le v pičli meri ugodilo pritožbam, je pozdravljati nasvet glede poučevanja, da izostanejo lahkomišelnost tožbe.

Glede zavodovih prostorov se je v načelstvu že ponovno razpravljalo. Ker je že zadnje zasebno stanovanje bilo najeto za uradne prostore, bo pri vednem naraščanju aktov razpoložljiv prostor kmalu premajhen.

Vsled tega se je načelstvo že pečalo z vprašanjem glede nakupa primerne zemljišča in zgradbe primerne stavbe.

(Konec prihodnjic.)

Železničarji! Zahtevajte povsod Vaš strokovni list „Železničar“.

Premija za pribrani materijal.

To vprašanje se vlačijo že leta in leta po železničarskem strokovnem časopisju in nesheto konferenc in kongresov je že prebavljalo, ne da bi doslej bilo mogoče zadevo tako urediti, da bi bili prizadeti krogi z njo zadovoljni. In to je umevno, kajti na stvari sta interesirana dva faktorja, ki imata povsem nasprotno interese. Na eni strani je železniško ministerstvo kot uprava državnih železnic, na drugi strani pa strojno osebje. Prvi faktor skuša pri reformi kar največ mogoče pridobiti odnosno drugi del oškodovati, kar seveda slednjemu ne ugaja, tem manj ugaja, ker zastavlja vse svoje sile že leta in leta zato, da si zboljša postranske zaslužke, ker stalni dohodki nikakor ne odgovarjajo faktičnim potrebam. Dne 30. junija t. l. je pa izdalo železniško ministrstvo odlok pod št. 31.714/21 v katerem naznanja, da je svoje tozadevne študije dokončalo in da misli končno urediti pereče vprašanje. V odloku pravi, da je prišlo do spoznanja, da dosedanji način zaračunavanja ne odgovarja modernim zahtevam nove dobe ker je rastarel. Treba je bilo torej popolnoma nove podlage. Ker pa tudi dosedanje zaračunavanje kilometrine ni popolnoma zanesljivo, zato namerava preurediti oboje na enkrat in sicer na podlagi sledečih temeljev.

1. novo zaračunavanje premij za prihranjeni materijal hoče prilagoditi, na eni strani

sedanji uporabi strojev in osebja, na drugi strani pa raznovrstnosti uporabe posameznih vrst strojev in

2. naj postane način zaračunavanja tako enostaven, da bo vsakomur lahko razumljiv. Pri tem se je oziralo ministrstvo na tozadevne želje, ki so jih često izražali zaupniki strojnega osebja. Načrt je poslalo ministrstvo vsem državnoželezniškim direkcijam, ter jih pozivlja, da stvar prouče in do 30. avgusta t. l. predlože. Ob enem pa naroča, da se v zadevi zaslišijo tudi zaupniki strojnega osebja, ki imajo nalogo izreči tudi do 30. avgusta svoje mnenje. Stvar je torej v teku in nadejati se je, da se končno uredi. Seveda je ugodna ureditev v prvi vrsti odvisna od osebja samega in zaradi tega je treba jasnosti v prizadetih krogih. Gotovo je namreč, da bo med strojnimi osebjem ljudi, ki bodo z novostjo nezadovoljni to pa zaradi tega, ker so sploh zoper vsakere novosti. Staro kopito jim namreč tiči še v vsaki kaplji krvi in to je kar nam otežkočuje vsak korak naprej. Mi z našega stališča odlok železniškega ministrstva samo lahko pozdravljamo, ker pomeni za nas napredek, o katerem se nam pred par leti ne bi niti sanjalo. Ministrstvo namreč oficijelno pripoznava uslužbencem pravico, da o svojih zadevah tudi sami sodijo. To je uspeh organizacije, ki ima ravno med strojnimi osebjem na jugu tako malo opore, da se vsak poznavalec razmer temu dejstvu čudi. Res je sicer, da je 80% strojnega osebja v naši organizaciji, toda brezbriznost, ki vlada med njimi v vseh stanovskih zadevah je taka, da so posledice, ki jih vsaki dan doživljamo, naravne. Morda bo vprašanje premij odprlo prizadetim krogom oči, kar bi bilo tem bolj želeto, ker se bližamo jako resnim časom. Na dnevnem redu bližuje bodočnosti je namreč socialno zavarovanje in nov načrt kazenskega zakona, torej stvari, ki so posebno za železničarje eminentne važnosti. Ker pa slučajno tudi strojno osebje spada med železničarje, zato se bo moralo tudi ono probuditi in zavzeti kako stališče, da obvaruje svoje ogrožene koristi.

Skušnje nas uče, da klečeplastvo in hinvščina nimata na vseh vekov veke tiste moči, ki jim jo posamezniki v gotovih slučajih pripisujejo. nasprotno pa vemo, da so le te lepe čednosti posameznikov spravile ves stan na rob propada, katerega nas reši le skupno in solidarno delo, seveda na poštenu podlagi. Premija za prihranjen material naj bo ono sredstvo, ki nas bo vse združilo v močnejšo in zavedno maso, ki bo lahko odbila tudi vse bodoče poizkuse poslabšanja naših itak skromnih dohodkov. Tovariši strojne stroke naj bi se torej zanjo zanimali.

Jos. Petrič

član personalne komisije.

Strokovne organizacije v Bosni in Hercegovini.

V nedeljo dne 9. t. m. je imela strokovna zveza za Bosno in Hercegovino svoj V. redni zbor. Poročilo, ki se je predložilo temu zboru, obsega mnogo zanimivega in daje jasno sliko strokovnega gibanja, ki se v teh deželah jako lepo razvija. Uprava zveze se je v prvi vrsti brigala za utrditev organizacij. V Sarajevu in po deželi so se pridno prirejali shodi. Da bi se organizacijam čim bolj omogočilo delovanje se je izdajala posebna, društvom namenjena korespondenca, ki je imela glavno nalogo, poučevati odbore in funkcionarje o vprašanih, ki so organizacijam skupna. Vsega skupaj se je izdalo 385 števil te korespondence.

Skupno s stranko je zveza nastopila v akciji zoper draginjo, zlasti zoper draginjo stanovanj v Sarajevu. Ravno tako je bil skupen nastop za delavsko zavarovanje. Zaradi delavskih stanovanj se je priredila pri mestnem županstvu posebna anketa, ali ker so razmere pri mestni upravi popolnoma neurejene, ni prišlo do daljnjega dela v tej stvari.

Organizacijsko in agitacijsko delo je bilo zelo živahno. Razven tega, da so se krepčale stare organizacije, sta se ustanovili tudi dve novi, namreč organizacija občinskih nastavljenecv in delavcev ter društvo bolniških strežajev. Zadnji čas se je delo posebno koncentriralo okrog organiziranja rudarjev, posebno v Zenici, kjer ima rudarska organizacija svojo centralo. Tej akciji je z vsemi silami nasprotovalo vse od klerikalcev do vlade. Vsa ustavnost, ves društveni in zborovalni zakon se je teptal z nogami. Klerikalna reakcija, ki hoče neomejeno gospodovati, se je očitno protežirala od zgoraj.

Najbolj delavna je bila zveza nekvalificiranih delavcev. Organizirala je med drugimi voznike in zadnji čas tudi opekarne delavce. Maj je bil najugodnejši mesec; takrat je organizacija pridobila poprečno po deset novih članov na dan.

Stavk je bilo v zadnjem upravnem letu obilo. Vabljenje stavkokazov in oblastne sikanke so označevale to leto. Vsega skupaj je bilo 23 gibanj; od teh se jih je 5 brez stavke uspešno končalo, štiri so ostale brez priostalih se je dosegel popoln ali pa delen uspeh.

Največ delavcev je zaposlenih v lesni industriji (16.429). V industrijskih in obrtnih podjetjih sploh jih je zaposlenih 47.998. Izmed teh je organiziranih 6269. Poprečni delavni čas je znašal pred petimi leti, ko se ni bilo razvitega gibanja in delavske organizacije, dvanajst in pol ure na dan; danes se dela poprečno po 10 ur na dan. Poprečni dnevni zaslužek je znašal pred petimi leti 2 K 75 vin., danes pa 3 K 70 vin. Največ organiziranih je bilo pri železnici (1171). Poprečno najkrajši delavnik imajo tobačni delavci (8 ur), poprečno najboljšo mezdo zidarji (5 K 95 vin.).

Po številu članov so organizacije zadnje leto narasle za 1678. Samo v Sarajevu je število članov poskočilo za 1000. Odtod se tudi razume silna jeza Stadlerjeva nad socialno demokracijo. — Stroke štejejo 15 glavnih organizacij, 53 podružnic ter 65 odsekov in vplačevalnic.

Koncem maja je bilo organiziranih: Lesnih delavcev 315, kovinarjev 414, stavbinskih delavcev 779, železničarjev 1171, krojačev 222, kožarskih delavcev 346, tovarniških pomožnih delavcev 1788, pekov in sorodnih strok 140, slikarjev in pleskarjev 106, trgovskih nastavljenecv 107, brivskih pomočnikov 33, občinskih nastavljenecv 244, knjigovozov 35, natakarijev 52, strežajev 116. Izmed 6068 je 20 odstotkov analfabetov.

Glavni zvezi so plačale vse organizacije 5369 K 80 vin. Posamezne zveze so imele leta 1910, dohodkov 103.543 K 12 vin., izdatkov pa 85.985 K 87 vin. Podpore za nezaposlene so znašale 31.944 K 57 vin., potovalne podpore 6155 K 42 vin., bolniške in posmrtno 4296 K 51 vin., izredne podpore in stroški pravovarstva 2277 K 9 vin., agitacijski stroški in komisijski donesek 8753 K 45 vin., izdatki za časopisje, knjižnico in izobrazbo 11.883 K 4 vin., upravni stroški 12.174 K 18 vin., razni izdatki 8971 K 78 vin.

Uprava glavne zveze je delovala z ostalimi zvezami na to, da se čim bolj razširi strankino časopisje. Večina organizacij se je posluževala strankinega glasila »Glasa Slobode« in ga je vpeljala obligatorično za svoje člane. Posamezne zveze imajo stalne stike z internacionalnimi organizacijami svoje stroke.

Iz blagajniškega poročila je še posneti, da je imela glavna zveza 1188 K 54 vin. dohodkov od vžigalic in cigaretnega papirja, 674 K 87 vin. pa prostovoljnih doneskov. Aktiva glavne zveze znaša 3905 K 15 vin., pasiva 1150 K 20 vin., čisto imetje torej 2744 K 65 vin.

DELAJSKO GIBANJE.

Krščansko socialne organizacije v Nemčiji. Nemčija je vsekakor bolj razvita nego Avstrija

in obenem je versko cepljena tako, da imajo tam protestanti svoje, katoličani pa svoje krščansko socialne organizacije. Toda kljub temu se krščanski socializem tudi na Nemškem ne zazvija tako bujno, kakor bi pričakovali naši slovenski klerikalci. V vsej Nemčiji pa nimajo krščanski socialci več nego do 350.000 članov, čeprav imajo na vseh straneh polno zaslombe, posebno v vladnih krogih in po spovednicah. Stranke, ki štejejo milijone duš, propagirajo krščanski socializem, vendar ima vsa ta nasilna agitacija smešno majhen uspeh. Kapitalistiški kristjani torej nimajo prav nobenega povoda, da bi pričakovali od svoje protidelavske agitacije kaj uspehov. Primerjajno torej še naše in krščansko socialne organizacije v številkah.

Članov so šteje:

	Proste strok. organ.	Kršč. socialne strok. organ.
Konec 1909	1,892.568	280.061
» 1910	2,128.021	316.115
Sredi junija 1911	2,276.395	340.000 do 350.000

Vzemimo, da so imele povprečno junija 1911 kršč. soc. strok. org. 345.000 članov, tedaj je naraslo število članov v letu 1910 pri

	Prostih strok. organ.	Kršč. social. organ.
do konca 1910 za	235.453	36.054
do junija 1911 za	383.827	64.939

Povprečno je znašalo število članov na leto:

	Prostih strok. organ.	Kršč. social. organ.
1909	1,832.667	270.751
1910	2,017.015	295.129
1910 več	184.346	24.378

Iz navedenih števil je torej razvidno, da je priraslo prostim strok. organizacijam komaj v 1 in pol letu 373.827 članov, t. j. za 38.827 več nego so jih krščansko socialne organizacije v 17 letih sploh pridobile. Številke govore dovolj jasno.

Socializem napreduje tudi v Ameriki. Angleški socialistični tednik »Appeal to Reason« ima sedaj 15.609 naročnikov. V Davenportu, Iowa, se je ustanovila družba, ki bo pričela s prvim septembrom izdajati 32 socialističnih tednikov v angleščini in sicer v različnih mestih. V Santa Cruz, Cal., je bil sodr. J. T. Jones izvoljen za mestnega komisarja. Dr. R. D. Wilhams je bil pred kratkem izvoljen na protisocialistični glasovnici za župana mesta Dexter, Kans. Zdaj je izjavil, da je socialist in vstopil v socialistično stranko. Zemljevid ameriške republike postaja z vsakim dnem bolj rdeč.

Impozantna demonstracija zoper kalilce svetovnega miru. Kakor vsako leto se je vršil v nedeljo 16. m. m. na švicarskih tleh, v Arbonu, tik avstrijske in nemške meje mednarodni proletarski sestanek, ki so se ga udeležili v ogromnih množicah socialni demokratje iz Švice, Avstrije in Nemčije. Nad dvajset tisoč delavcev iz vseh treh držav je v ostri resoluciji obsodilo brezvestno početje vojnih hujskačev, ki se prav zdaj z bakljo igrajo okolo maroškega smodnika. V sprevedu je bilo nad 500 kolesarjev in enajst godb. Na zborovanju so govorili sodr. Adolf Braun iz Dunaja, sodr. deželni poslanec Liebknecht iz Nemčije in sodr. narodni svetnik Greulich iz Švice.

Gospodarski pregled.

Konzum mesa. Povsod v Avstriji nazačuje konzum mesa vsled neprestanega zdravežanja in vsled brezobrazne politike agrarnih magnatov. Na Dunaju je povprečno povžila oseba leta 1908 69 kg mesa, a leta 1909 samo 64 kg. Podatki iz lanskega leta še niso natanko določeni, vendar je že sedaj iz vsega statističnega materiala očitno, da je l. 1910.

povprečni konzum mesa zopet znatno nadoval. Če parlament pod pritiskom delavskega gibanja prav kmalu ne popravi hudodelstva, ki ga je vlada zagrešila s tem, da je madjarskim poljedelskim magnatom priznala pravico, da nam diktirajo, koliko mesa in koliko klavne živine sme naša država uvažati iz inozemstva, se v jeseni meso tako podraži, da bo konzum še mnogo bolj upadel.

Izseljeniško vprašanje v Avstriji. To hibo imajo navadna naša uradna poročila o izseljeniškem gibanju, da nam namečejo samo nekaj suhih števil in da nikdar ne podajo globoko načrtane socialne slike o tem modernem preseljevanju narodov. Tako govori zadnje, pred dnevi objavljeno uradno poročilo samo o izseljevanju preko Trsta v letu 1910. Tega leta se je iz Trsta odpeljalo **21.104 oseb** v tujino in vrnilo **10.088 oseb**. Naša država toraj že tu šteje izgubo 11.016 parov delavnih rok. V severno Ameriko se je izselilo tekom lanskega leta 14.932 oseb, v južno pa 9264. V zadnjih dveh letih je opaziti pojav, da znatno od leta do leta pada število izseljencev v severno Ameriko, a da narašča izseljevanje v južno Ameriko. Vzrok tem pojavom: poostrenje priseljeniških predpisov in gospodarska kriza v Zedinjenih državah. Za izseljevanja v južno Ameriko posebno v Argentino se pa dela reklama, ker ta država rabi sedaj veliko število poljedelskih delavcev za obelovanje obširnih farm in za čuvanje goveje živine. Tudi napreduje v južnih državah industrija, ki išče na svetovnem trgu svežih moči. Od leta 1909. do 1910. je število izseljencev v severni Ameriki padlo za 1088, ono v južno Ameriko pa se jo pomnožilo za 713. V avstrijskih deželah le neznatno pojema izseljeniško gibanje, nasprotno pa zadobiva to gibanje vedno obširnejše dimenzije v anektiranih deželah v Bosni in Hercegovini. Preteklo leto se je izselilo samo v Zedinjene države 1185 Bošnjakov, leta 1909. pa 595, torej znaša prirastek celih 100%.

Iz železniške prometne službe. Železniško ministrstvo namerava pri voznih redih mednarodnega prometa uvesti namesto do sedaj običajne delitve v 12-nočnih in 12-dnevni ur splošno 24-urno časovno razdelitev.

RAZNE STVARI.

Umrljivost bogatih in siromašnih. Nemški statistik in socialni politik dr. J. Funk je napravil za Bremen statistiko umrljivosti prebivalcev napram materijalnemu stanju in došel do zaključka, da je od l. 1901. do 1910 na 10.000 umrlo povprečno na leto

v dobi	srednjega imovitih	siromašnih	stanu mašnih
do 1 leta	489	909	2557
od 1 » 5 »	28	97	262
» 5 » 15 »	17	23	40
» 15 » 30 »	12	27	66
» 30 » 60 »	62	86	136
» 60 naprej	507	561	509

Rezultati te statistike nam kažejo mnogo večjo umrljivost revnih nego bogatih. *Umrljivost revežev je dvakrat večja nego bogatašev*, kar kaže, da siromak ne živi niti pol toliko časa kakor bogataš. *Umrljivost dojenčev je v siromašnih krogih petkrat večja nego pri bogataših*. Četrtri del ubožne dece umre predno dovrši prvo leto.

Ta statistika je jako poučljiva za poznavanje današnje družbe.

Žensko hlačno krilo in pater z revolverjem. Iz Rima se poroča, da so v Napulju fanatiki v taki meri nahujskali priprosto ljudstvo proti damam, ki so se sprehajale v modernem hlačnem krilu, da so se iz tega izcimili veliki poulični kravali. Razjarjena množica je dame zasledovala in venomer tulila: »Proč s hlačami! Bog ne dopušča tega! Grešnice naj se pokore!« Dame so morale pred množico pobegniti. Ali tedaj so se pojavili pri-

staši »modne svobode«, pa so se postavili proti preganjalcem, tako da je prišlo do hudega boja. Pri tem pa je del demonstrantov opazil nekega patra in skušal nanj zliti svojo nevoljo. Eden mu je tudi zbil klobuk z glave. Pater je takoj potegnil revolver in ustrelil na napadalca. Ljudstvo pa je pozabilo na dame in bi bilo kmalu duhovna linčalo, da ga ni o pravem času rešila policija iz tega nevarnega položaja. Tako je rešil duhovni oče lepi ženski spol in policija njega!

Poslednja volja Pavla Singerja. »Vorwärts« poroča: Pokojni sodrug Pavel Singer je imenoval v svoji poslednji volji sodruga Avgusta Bebla in Hugo Heimanna za dediča svoje zapuščine s tem določilom, da se po izplačilu raznih volil in obveznosti porabi ostalina za namene, katerim je on bil posvetil svoje življenje. Zapuščina je sedaj urejena in sta sodruga Bebel in Heimann izročila strankini blagajni 48.054 mark 87 pfenigov. K tej noti pristavlja liberalni »Berliner Tagblatt«: »Tu navedena svota je majhna in se nikakor ne ujema s trditvami, ki so se čitale osobito v nazadnjaškem časopisju o »milionarju« Singerju. Oni, ki so Singerja osebno poznali, niso razočarani ob nizkosti njegove zapuščine, ker vedo, da je že davno poprej izdal večji del svojega premoženja za stranko, dobre namene in za podpore preganjanim sodrugom. Sam je živel zelo priprosto.

Vršili so se sledeči shodi in zborovanja.

Ljubljana. (Konferenca vrhstavnih delavcev.) Tudi vrstavnene delavce južnoželezniške uprave je začela zapuščati tista nesrečna brezbriznost, ki je vladala leta in leta med njimi. Spoznavati so začeli golo resnico, da se bo pomagalo le tistemu, ki si bo tudi sam pomagal. Do grla so sili Krevkovi, Gostinčarjevi in Kolešovi neslanosti in spoznali so končno, da so jih ti ljudski »prijatelji« vsa leta le za nas vodili. Naravno je torej, da je njih ogorčenje veliko in pokazalo se je v pravi luči v nedeljo, dne 16. m. m. na kateri dan se je skicala v Ljubljano konferenca vrhstavnih delavcev. Udeležba je bila naravnost imenitna, kajti zastopani so bili skoro vsi kraji od Zidanega mosta pa do Sv. Petra. Član delavskega odbora sodr. *Stoje* je ob 3. uri popoldan otvoril konferenco, naznanil dnevni red in podal besedo sodr. Kopaču kot poročevalcu.

Sodr. Kopač je pojasnil ljudem vzroke njih bede in gospodarske odvisnosti. Na podlagi statističnega materijala je dokazal, da so vrhstavnene delavci v prvi vrsti sami vzrok svojemu žalostnemu gospodarskemu položaju. Dokazal jim je, da so ravno tisti, ki se pod versko krinko najbolj vsiljujejo železničarjem, njih najhujši sovražniki, ker trdvoratno zastopajo v državnem zboru interese agrarcev, ki so v diametralnem nasprotju z interesi industrijalnega delavstva. Če se toraj ti ljudje vsiljujejo železničarjem, potem je to nesramna hinavščina, katero se mora tudi s pravim imenom označiti. Nič boljši niso narodnjakarski frazérji, ki nimajo nič drugega v ustih kot narodnost in zopet narodnost, v srcu pa kujejo nečedne nakane, kako bodo ob ramah zapeljanih ovč splezali na ona mesta po katerih jim srce tako neizrečeno stremi. Edini pošteni prijatelj vrhstavnih delavcev, je splošno delavstvo in edina stranka, ki se resno bori proti izkoriščanju in za izkoriščane je delavska stranka, mednarodna socialna-demokracija. Navzoči so z vidnim zanimanjem sledili dve uri trajajočem govoru sodr. Kopača in ko je končal se je v marsikaterem očesu rasvetila solza, dokaz da je govornik govoril ljudem iz dna srca. Za sodr. Kopačem se je oglasil še k besedi stari prijatelj vrhstavnih delavcev in posebno Kraševcem dober znani

sodr. *Mozetič*. Tudi njegova izvajanja so imela popoln uspeh in nadejati se je, da bo ta konferenca mejnik v zgodovini vrhstavnega delavstva južne železnice. Le pridno naprej po poti, ki smo si jo sami načrtali in kaj kmalu nam bo bila ura rešitve iz tistega jarma v katerem tiči ves delavni človeški rod. Star pregovor pravi: *Pravica je moč*. Glejmo torej, da zadobimo moč in imeli bomo tudi pravico, katere se nam danes nikakor noče pripoznati.

— t. —

**

Ljubljana. (Konferenca čuvajev.) V nedeljo dne 16. julija so se ob 1/2 10. uri dopoldne zbrali v gostilni »International« čuvaji južne železnice od Trsta do Zidanega mosta, da se pogovoré o svojih razmerah in si načrtajo pot po kateri jim bo v bodoče hoditi, da siboljšajo svoj mizerni položaj. Udeležba je bila jako povoljna in sestanek sam je bil živ izraz opravičene nevolje, ki danes navdaja vsakega posameznega železničarja. Sodrug *Sojer* je otvoril zborovanje in v kratkih jedernatih besedah pojasnil vzroke, ki so silili na to, da se skliče širša konferenca čuvajev. Če bomo spali, je dejal, bodo spale tudi naše zahteve, če pa hočemo, da se slednje uresničijo potem je treba dela in sicer jako intenzivnega dela. Nato je obrazložil posamezne zahteve čuvajev vseh vrst, katere je potem konferenca združila v 15 točk in sklenila jih predložiti upravi in osrednjemu vodstvu splošnega pravovarstvenega in strok. društva za Avstrijo. Po končanih formalnostih je povzel slučajno navzoči sodr. Petrič besedo in v eno uro trajajočem govoru pojasnil navzočim vzroke, ki so zakrivali, da zahteve, ki so od prve do zadnje že stare, še niso rešene. Dejaj je: Kdor je slišal vaše zahteve in vsaj deloma pozna železničarjevo življenje, mora brez vsakih ovinkov priznati, da so vaše zahteve, z ozirom na današnje gospodarske razmere, jako skromne. In če do danes te zahteve niso rešene potem mora biti tudi zato nekaj vzrok katerega bo treba najti. Mislil pa, če bi bili vsi čuvaji in poleg njih tudi ostali železničarji dobro organizirani, da bi potem sploh ne bilo potrebno se s takimi malenkostmi pečati, kajti moč organizacije bi kapitaliste prisilila, da bi morali brez posebnih bojov ugoditi opravičenim zahtevam svojih uslužbencev. Dokler pa moč organizacije ne bo taka, da bi nasprotniku imponirala, toliko časa tudi čuvaji ne bodo doživeli uresničenja svojih zahtev. Treba bo torej v prvi vrsti zastaviti vse sile, da se privedejo v organizacijo vsi oni, ki so še žalibog izven nje, ali pa ki iščejo rešitve v lepih očeh jugoslovanskih in klerikalnih ljudskih sleparjev. Med tem izvajanjem je prišel tudi sodr. *Kopač* katerega so zbrani navdušeno pozdravili. Povzel je takoj besedo iz obrazložil zbranim današnji položaj južne železnice. Njegova izvajanja so bila v bistvu enaka onim predgovornika in raz obraza vsakega posameznika je bilo čitati, da končno tudi čuvaji uvidevajo potrebo izpopolnjevanja organizacije. Burno odobravanje je sledilo izvajanjem govornika in ko je ob 1. uri popoldne zaključil sodr. *Sojer* lepo uspeli sestanek, so ostali navzoči še dolgo zbrani, ter prijateljsko kovali načrte za bodočnost. Če bo vsak posameznik izvajal konsekvence iz dejstev, ki jih je na konferenci slišal, potem se bo gotovo organizacija v najkrajšem času učvrstila in izpopolnila, ter pripomogla tudi čuvajem do željenih zahtev. Na delo torej!

— t. —

Vršijo se sledeči shodi:

Trst II. Dne 8. avgusta t. l. ob 8. uri zvečer se vrši v Delavskem domu v Trstu (v rdeči dvorani) **občni zbor** tukajšnje krajevne skupine II. z dnevnim redom: 1. Po-

ročila. 2. Volitev novega odbora. 3. Naše bodoče naloge. Poročevalca sodr. Dušek iz Dunaja in Kopač. 4. Slučajnosti Sodruga vabimo da se ga v obilnem številu vdeležijo

Odbor.

**

Spodnja Šiška. Odbor tukajšnje krajevne skupine je sklenil zopet uvesti mesečne sestanke spojene z raznimi predavanji, ki se vršijo vsako prvo sredo v mesecu ob 8. uri zvečer v gostilni g. Reberska »pri Anžoku« v Spodnji Šiški. Prvi sestanek je v sredo 2. avgusta t. l. Sodruga vabimo, da se ga v obilnem številu vdeležijo.

Odbor.

**

Dne 8. avgusta 1910 ob 8. uri in pol zvečer shod južnoželezniških delavcev v Delavskem domu v Trstu (v veliki dvorani).

Dnevni red:

Poročilo o delovanju delavskega odbora. Poroča sodr. Poček iz Dunaja.

Sodrugi! Delavci! vdeležite se polnoštevilo tega shoda.

Odbor.

**

Nadalje se vršijo sledeči shodi:

v Ljubljani 7. avgusta 1911;
v Gorici II., 9. avgusta 1911;
na Jesenicah, 11. avgusta 1911.

Dnevni red teh shodov je:

»Naše bodoče naloge«.

Poročevalca sodr. Dušek iz Dunaja in Kopač iz Trsta.

**

V Gorici 10. avgusta 1911 ob 10. uri zjutraj konferenca poklicnih kurjačev tržaškega in beljaškega državno železniškega ravnateljstva.

**

V Rudolfovem, 12. avgusta 1911, shod po § 2.

**

V Borovnici, 14. avgusta 1911 društven shod.

Čistnica uredništva.

Dopisnike prosimo naj pišejo dopise v slovenskem jeziku, da nam s tem prihranijo mnogo nepotrebne dela. Pišejo naj s črnilom in le na eni strani papirja, ker sicer moramo tukaj dopise prepisati, kar nam odvzame mnogo časa, ki bi se dal koristneje vporabiti.

**

Zaostale dopise priobčimo prihodnjič.

Naznanilo.

Vsem našim članom naznanjamo, da so v tržaškem tajništvu od 1. julija t. l. naprej začasno uvedene uradne ure od 8. ure zjutraj do 2. ure popoldne.

Strankin kolek, vžigalice in razglednice je založila goriška deželna organizacija. Koleki se prodajajo, kakor po navadi, komad po 2 vinarja, razglednice po 10 vin. Naročila je nasloviti na sodr. Josip Petejan v Gorici, ulica Tre Re št. 16.

Obračamo se na železničarje, da delajo nato, da se prodajajo strankine vžigalice v vseh tobakarnah in trgovinah, kamor oni zahajajo.

Lahko si jih pa naročijo tudi strokovne organizacije. Zavoj vžigalic (10.000 škatljic) stane franko na dotično postajo 115 kron 64 vin., plačljivo v 30. dneh.

Razume se, da se daje popust, ako se vzame večje število kolekov in vžigalic.

Kakor smo že objavili v eni prejšnjih števil našega lista, je deželna organizacija na Goriškem ustanovila Delavsko hranilnico in posojilnico, registrovano zadrugo z omejenim jamstvom, ki sprejema hranilne vloge in jih obrestuje po 4 1/2% od dne do dne, sprejema in izplačuje brez vsake odpovedi.

Ker so ta podjetja v korist delavstvu in stranki, opozarjamo železničarje, da se jih marljivo poslužujejo.

Krajevna skupina Trst V.

pozivlja svoje člane, da se redno vdeležujejo sej in shodov. 15. vsacega meseca je društven shod, 25. vsacega meseca pa odborova seja. Če je ta dan nedelja, dan pozneje.

Vodstvo.

Železničarji!

Zahtevajte v vseh gostilnah, kavarnah in brivnicah strankine liste kakor: **Železničar** in **Zarja**.

Kavarna UNIONE - Trst

Ulica Caserma in ulica Torre Bianca

— Napitnina je odpravljena. —

Velika zbirka političnih in leposlovnih revij
— in časnikov v vseh jezikih. —

10 zapovedi

za zdravje in 10 zapovedi za kmetovalca, vsake posebej tiskane, dobi vsak človek zastoj v lekarni Trnkoczy zraven rotovža v Ljubljani. V tej lekarni se tudi oddajo zdravila p. t. članom okr. bol. blagajne v Ljubljani, bol. zavodu c. kr. tob. tovarne in bolniške blagajne južne železnice.

Pozor sodrugi!

Slovenski železničar, ki se zanima za socialno vprašanje sploh, za delavsko gibanje za politične in gospodarske boje našega časa, za mišljenje in stremljenje delavskega ljudstva, naj naroči strankino glasilo

„ZARJA“

ki izhaja vsak dan ob polu 11. dopoldne in stane naročnina

celoletna	K 18.—
polletna	„ 9.—
četrtletna	„ 4.50
mesečna	„ 1.50
za inozemstvo celoletno	„ 30.—

in sicer s pošiljanjem na dom ali po pošti. Naročnino je pošiljati naprej.

Posamezna številka 6 vin. v administraciji in tobakarnah.

Vsak zaveden železničar bi moral biti naročen na „ZARJO“.

Železničarji!

Zahtevajte v vseh gostilnah, kavarnah in brivnicah Vaš strokovni list „Železničar“.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Kopač.

Tiska Dragotin Priora v Kopru.

